



17.1.2025

Sosiaali- ja terveysministeriö

Sosiaali- ja terveysministeriön lausuntopyyntö 25.11.2024; VN/29848/2024

Valtiovarainministeriön lausunto tupakkalain muuttamista koskevasta hallituksen esityksen luonnoksesta

Sosiaali- ja terveysministeriö on pyytänyt lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi tupakkalain muuttamisesta (nikotiinipussit).

Esitys pohjautuu hallituksen esitykseen laiksi tupakkalain muuttamisesta (HE 38/2024 vp), joka annettiin eduskunnalle 18.4.2024. Eduskunta hyväksyi 9.10.2024 tupakkalain muutoksen siitä annetun sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietinnön (StVM 8/2024 vp) mukaisena (eduskunnan vastaus EV 76/2024 vp). Lain hyväksymisen jälkeen nousi kuitenkin esiin, että nikotiinipussien makuja koskeva sääntely olisi saattanut suosia yhtä yksittäistä yritystä, minkä vuoksi hallitus päätyi lokakuussa 2024 siihen, että lakia ei esitetty vahvistettavaksi vaan hallituksen esityksen valmistelu aloitettiin uudestaan.

Lausuntopyynnön mukaan nyt lausuntokierroksella olevassa esitysluonnoksessa ehdotettu sääntely vastaa eduskunnan vastausta EV 76/2024 vp sillä erotuksella, että poikkeus tunnusomaisten tuoksujen tai makujen kiellosta rajattaisiin vain mentolin ja mintun makuihin. Sosiaali- ja terveysministeriö pyytää tämän vuoksi ottamaan lausunnoissa kantaa ennen kaikkea sallittuja makuja koskevaan sääntelyyn ja viittaamaan aiemmasta hallituksen esityksen luonnoksesta mahdollisesti annettuun lausuntoon.

Valtiovarainministeriö lausuu esitysluonnoksesta seuraavaa.

Nikotiinipussien matkustajatuonnin määrä

Esitysluonnoksen mukaan yksityishenkilö ei saisi tuoda maahan omaan käyttöön enempää kuin 1 000 grammaa sellaisia savuttomia nikotiinituotteita (käytännössä nikotiinipusseja), joissa ei ole suomen- ja ruotsinkielisiä varoitusmerkin-toja. Aiemmassa hallituksen esityksen luonnoksessa, johon lausuntoja pyydettiin syksyllä 2023, ehdotettiin rajaksi 500 grammaa, mutta eduskuntaan edenneessä esityksessä raja oli nostettu 1 000 grammaan. Esityksessä ei tuolloin tuotu esille, että kyseistä maahantuontirajaa koskevaa kohtaa oli eduskuntaan edenneeseen esitykseen muutettu tai millä perusteilla sitä oli muutettu.

Vastaavasti kuin aiemmassa hallituksen esityksessä nyt lausuntokierroksella olevasta esitysluonnoksestakaan ei ilmene, miksi ja minkä suuruisiksi arvioitujen käyttömäärien perusteella esityksessä on päädytty ehdotettuun matkustajatuonnin 1 000 gramman määrälliseen rajaa. Tämä vaikeuttaa matkustajatuontirajoituksen arviointia. Valtiovarainministeriö katsoo, että esitysluonnosta olisi syytä jatkovalmistelussa täydentää tältä osin.

Matkustajatuonnin määrällisistä rajoituksista säädetään tupakkalain 67 §:ssä. Sellaisten savukkeiden tuontiraja, joissa ei ole suomen- ja ruotsinkielisiä varoitusmerkintöjä, on 200 savuketta. Vastaava raja sähkösavukkeissa käytettävien nikotiininesteiden kohdalla on 10 millilitraa. Hallituksen esityksen HE 15/2016 vp mukaan nikotiininesteiden raja perustuu siihen, että mainittu määrä nikotiininestettä, jonka nikotiinipitoisuus on enin sallittu eli 20 milligrammaa millilitrassa, sisältää 200 milligrammaa nikotiinia. Tämä on mainitun hallituksen esityksen mukaan saman verran kuin nikotiinia syntyy poltettuna 200 savukkeesta. Savukkeiden ja sähkösavukkeissa käytettävien nikotiininesteiden maahantuonnin rajat on näin säädetty vastaamaan nikotiinipitoisuudeltaan toisiaan.

Tupakkalaissa on lisäksi rajoitettu muun tupakkatuotteen matkustajatuonti 200 annosyksikköön tai 250 grammaan irtonaista tuotetta, jos vähittäismyyntipakkauksessa ei ole terveysvaroituksia. Annosyksiköllä tarkoitetaan tuotteen kerralla käytettävää määrää.

Kuluttajille myytävien tai muuten luovutettavien nikotiinipussien nikotiinipitoisuuden enimmäisrajaksi ehdotetaan nyt lausuntokierroksella olevassa esitysluonnoksessa 16,6 milligrammaa nikotiinia grammassa tuotetta. Jos omaan käyttöön matkustajatuontina tuotavien nikotiinipussien nikotiinipitoisuudeksi oletetaan vastaava 16,6 milligrammaa, nikotiinipussien matkustajatuonnin määrä olisi nikotiinipitoisuudeltaan noin 80-kertainen verrattuna savukkeiden ja nikotiininesteiden matkustajatuonnin määrään. Ehdotetun matkustajatuonnin määrä olisi 2 000 annosyksikköä puolen gramman painoisia nikotiinipusseja.

Sekä savukkeiden että nikotiininesteiden matkustajatuontimäärän on hallituksen esityksessä HE 15/2016 vp arvioitu riittävän useimmille käyttäjille noin 12–15 päiväksi. Nikotiinipussien ehdotetun matkustajatuonnin määrä 1 000 grammaa tarkoittaisi 12–15 päivän aikana käytettynä noin 67–83 gramman päivittäistä käyttöä, mikä puolen gramman painoisella nikotiinipussilla vaatisi 134–166 nikotiinipussin käyttämistä päivittäin. Nikotiinipussirasioiksi muutettuna 1 000 gramman raja tarkoittaisi esimerkiksi 83 kappaletta 12 grammaa painavia rasioita. Koska nikotiinipussit olisivat tupakkalain piirissä ja niiden myynti esityksen rajauksin olisi laillista myös Suomessa, ei niitä matkustajatuonnin määrällistä rajaa arvioitaessa voida rinnastaa ainoastaan nuuskaan, vaan arviointi on tehtävä erikseen tai verrattuna muihin tupakkalain piirissä oleviin tuotteisiin.

Valtiovarainministeriö toteaa yleisellä tasolla, että matkustajatuonti voi kaventaa veropohjaa ja näin vaikuttaa tupakkaveron tuottoon. Savukkeiden matkustajatuonnin osuuden arvioidaan säännöllisesti toteutettavan kyselytutkimuksen perusteella olevan noin 13 prosenttia kokonaiskulutuksesta, nikotiinipussien matkustajatuonnin kehityksestä ei ole olemassa vielä vertailukelpoista tutkimustietoa.

Omaan käyttöön itse tuotujen valmisteveron, kuten tupakkaveron, alaisten tuotteiden verottomuudesta säädetään valmisteverotuslaissa (182/2010). Tupakkalain ja valmisteverotuslain matkustajatuontia koskevat säännökset ovat erillisiä ja niitä sovelletaan itsenäisesti. Koska kyse kuitenkin on samasta matkustajatuontitapahumasta, tupakkalaissa säädetyllä matkustajatuonnin määrällä voi olla vaikutusta verotuottoon myös tätä kautta.

Edellä mainituilla perusteilla valtiovarainministeriö paljoksuu nikotiinipussien matkustajatuonnin ehdotettua määrää.

Valtiosihteeri kansliapäällikkönä

Juha Majanen

Osastopäällikkö,
ylijohtaja

Terhi Järvikare

VN/29848/2024-VM-43

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: